

ELŐTERJESZTÉS
Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének
2012. novemberi ülésére

A Vas Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi
Szakigazgatási Szerve
Szombathelyi, Csepregi, Kőszegi Kistérségi
Népegészségügyi Intézetének
2011. évi tájékoztatója
Szombathely város népegészségügyi helyzetéről

Összeállította:

Dr. Gyánó Gabriella
kistérségi tiszti főorvos

Tisztelt Polgármester Úr, Tisztelt Képviselő Testület!

Bevezető:

Intézetünk munkáját jelentősen meghatározta, hogy 2011. január 1-től megszűnt a régiós irányítású szervezetünk. Szakmai szervünk a 2011. január 1.-én megalakult Vas Megyei Kormányhivatal alá integrálódott, a Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv részeként, Szombathelyi, Csepregi, Kőszegi Kistérségi Népegészségügyi Intézet néven.

Személyi változások is zajlottak Intézetünkben. 2011. augusztus 1-én Dr. Stánitz Éva kistérségi tisztii főorvost megyei tisztii főorvossá nevezték ki. Rövid átmeneti helyettesítés után 2011. december 1-től Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tisztii főorvosként vezeti az Intézetet.

A tájékoztató mellékletében a 2011. évre vonatkozó népmozgalmi és halálozási adatokat közöljük. Szombathely város *lakossága* a 2012. január 1.-én érvényes lakónépességi adatok alapján 79348 fő volt, 2005-2011. időszakban csökkenő tendenciát mutat (2. melléklet). Szombathely lakóinak nem és életkor szerinti megoszlását a *korfa* mutatja (1. melléklet). Látható 40 éves kortól a női többlet a férfiak számával szemben, amely az 55. életévtől kifejezetté válik, összefüggésben a férfiak rövidebb várható átlagos élettartamával.

Az *élveszületések* száma az előző évihez képest csökkenést mutat, a *halálozások* száma emelkedett 2010. évi adatokhoz képest. A városban 2005. és 2011. között az élveszületések aránya 1,5%-kel, míg a halálozások arány 0,2%-kel csökkent (3. melléklet). Ez az eltérő mértékű csökkenés is hozzájárult ahhoz, hogy az országoshoz hasonlóan Szombathely város demográfiai helyzetét is negatív előjelű természetes szaporodás, azaz fogyás jellemzi.

A 2011. évi *halálóki struktúrát* vizsgálva a vezető helyet mindkét nemnél a keringési rendszer betegségei foglalják el (4- 5. melléklet). Ezt követi a daganatos betegségek által okozott halálozás. Nőknél a harmadik helyre az endokrin, táplálkozási és anyagcsere-betegségek kerültek, míg férfiaknál az emésztőrendszer betegségei és a külső halálók állnak.

A *keringési összhálózás* korcsoportok és nemek szerinti megoszlását (6. melléklet) vizsgálva látható, hogy a korai halálozás száma férfiaknál jelentősen magasabb, mint a nőknél. A keringési halálozás betegségcsoportok és nemek szerinti megoszlása a 7. mellékleten látható.

A daganatos halálozás korcsoportos elemzésénél megfigyelhető, hogy mindkét nemnél a 60 év alatti halálozás az összes daganatos halálozás kb. 20 % teszi ki (8. melléklet).

A *daganatos halálozás betegségcsoportok* szerinti elemzése alapján (9. melléklet) Szombathelyen megállapítható, hogy férfiaknál vezető helyen áll a légcső, hörgő és a tüdő rosszindulatú daganata, második helyen a vastagbél rosszindulatú daganata okozta halálozás, harmadik helyen a hasnyálmirigy és az ajak, szájüreg, garat és a nyelöcső rosszindulatú daganatai okozta halálozás. Ezen adatok az országos adatokkal megegyezők. Nőknél első helyen az emlő daganata, második helyen a légcső, hörgő és a tüdő rosszindulatú daganatai, harmadik helyen a vastagbél rosszindulatú daganata okozta halálozás áll.

EGÉSZSÉGÜGYI IGAZGATÁS

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tisztii főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tisztii főorvos, Császárné Schranz Ilona népegészségügyi felügyelő, Császár Géza és Fülöp Árpád közegészségügyi felügyelők)

Az ÁNTSZ feladatköreit meghatározó törvény értelmében engedélyezzük és ellenőrizzük az egészségügyi tevékenységet végzők működését, felügyeletet gyakorlunk a város egészségügyi alapellátása felett. A jogszabályoknak megfelelően adunk ki új működési engedélyeket a nem közfinanszírozott szférában. Helyszíni ellenőrzés során is vizsgáltuk a minimum rendeletben előírt személyi és tárgyi feltételek meglétét, közegészségügyi szempontok érvényesülését.

Szombathely város területén – 2011. évben - az alapellátásában továbbra is 16 házi gyermekorvos, 35 felnőtt háziorvos dolgozott önkormányzati feladatátadással, területi ellátási kötelezettséggel.

Területi ellátási kötelezettség nélkül 6 felnőtt háziorvos praktizált. A felnőtt háziorvosok közül 21 fő látott el foglalkozás-egészségügyi alapellátási tevékenységet is. A fogászati alapellátást 18 fogorvos végezte.

2011. év folyamán egy fő felnőtt, valamint egy gyermekfogászati ellátást végző orvos személyében történt változás praxiseladás következtében.

Az elmúlt év folyamán két felnőtt háziorvosi praxisnál változott a tevékenységet végző orvos személye halálozás, illetve praxiseladás miatt.

Ugyancsak két esetben történt házi gyermekorvos váltás praxiseladás következtében.

Intézetünk 2011. évben 21 felnőtt háziorvos rendelési idejének változását engedélyezte - hivatalból.

A háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi alapellátási tevékenységről szóló – többször módosított 4/2000. (II. 25.) EüM. rendelet határozza meg a praxisok számára a feladatkört, a rendelés időtartamát, a személyi feltételeket, a minőségbiztosítás feladatainak végzését és a kötelezően alkalmazandó szakdolgozó végzettségét, feladatait.

Az alapellátásban résztvevő szakdolgozók szakmai irányítását a városi vezető ápolónő látja el. A szakdolgozók a vállalkozó orvos alkalmazottjaként dolgoznak, kivéve az ügyeleti ellátásban foglalkoztatottakat. Az ápolók rendelkeznek a jogszabályban előírt képesítéssel.

JÁRVÁNYÜGY

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tiszti főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tiszti főorvos, Császárné Schrancz Ilona népegészségügyi felügyelő, Császár Géza és Fülöp Árpád közegészségügyi felügyelők)

Szerteágazó feladatainkat a gyakran változó jogszabályok előírásainak és az OTH irányadó munkatervi szempontjainak figyelembevételével elkészített munkatervünk alapján végezzük. A gyors reagálás elsőrendű feladat a járványügyi munkakörben. Ebben segítséget nyújt az informatikai rendszer (EFRIR) Intézetünkben. Naprakészen rögzítjük, rendszerezük a járványügyi adatokat. Szombathely város területén a járványügyi feladatok ellátása rendkívül összetett, szerteágazó tevékenységet foglal magába. Ezek közül legfontosabbak: a fertőző megbetegedések kivizsgálása, fertőző forrás felkutatása, intézkedések a járvány, illetve fertőzés továbbterjedésének megakadályozására, munkahelyi, gyermekközösségi szűrések, kitiltások, stb.

Megelőző tevékenységünk részeként feladataink közé tartozik a védőoltások szervezése, az oltóanyag logisztika végrehajtásának ellenőrzése is. Végezzük szakhatóságként egészségügyi és szociális intézmények, gyógyszertárak tervbírálatát, műszaki átadásokon, üzembe helyezéseken veszünk részt. Kiemelt feladatunk még az engedélyezett orvosi rendelők ellenőrzése, a rendelőkbe használt sterilizáló berendezések vizsgálatának folyamatos megszervezése, valamint egészségügyi felvilágosítás végzése is. Az egészségügyi alapellátással közösen végzett felvilágosító és ellenőrző munkánk eredményeként Szombathely város járványügyi helyzetét évek óta kedvezőnek tartjuk.

Szombathely város orvosi körzetei 2011. évben összesen 1105 fertőző megbetegedést jelentettek be (575 nő, 530 férfi), ami a 2010. évihez képest 29%-os emelkedést mutat. Ezúttal is az enterális (emésztőszervi) fertőző megbetegedések fordultak elő nagyobb számban, ami az összes bejelentett betegség 70 %-át jelenti. Kórházi kezelésben részesült 327 fő. Fertőző betegségben egy fő halt meg, illetve egy főnél tartós szervi elváltozás maradt vissza.

A védőoltással megelőzhető fertőző megbetegedések közül járványos gyermekbénulás, torokgyík, rózsahimlő, kanyaró, Parotitis epidemica (fültőmirigy-gyulladás) 2011. évben sem fordult elő. Az említett betegségek ellen Magyarországon kötelező és nagyon jó hatásfokú a védőoltás. Szombathelyen országos viszonylatban is nagyon jó – 98 % feletti – az átoltási százalék.

Szombathely városban a háziorvosok 766 fő **enterális megbetegedését** jelentették be. Ez a szám 9%-kal több mint a 2010. évi volt. Legnagyobb számban Vírusos gastroenteritis (392) fordult elő. Enteritis infectiosában (153). Salmonellosisban 74 fő, Campylobacteriosisban 145 fő, míg Giardiasisban 2 fő betegedett meg.

Vizsgálataink tapasztalata szerint a betegségek feltételezett forrása legtöbb esetben a nem kellőképpen hőkezelt tojás, tojásalapú ételek, baromfi-hús volt. Intézetünk minden esetben megtette a szükséges járványügyi intézkedéseket. Ennek során személyre szabott felvilágosító munkával is próbáltunk a járványügyi helyzeten javítani. Munkahelyről és gyermekközösségből való kitiltást 24 esetben (3 Salmonella, 21 Campylobacter), határozattal rendeltük el.

Szombathely városban 8 fő új aktív TBC-s beteget tartottak nyilván 2011. évben. Ebből 4 fő lett Koch pozitív.

Közösségi, területi járványok: A szombathelyi Markusovszky Kórházban 2011. évben egy enterális járvány fordult elő. A Pulmonológiai Osztályon február 18.- március 18. között 44 ápoltnál jelentkeztek hányásos, hasmenéses tünetek, láz nélkül (egészségügyi dolgozó nem betegedett meg). 14 megbetegedettől sikerült székletmintát beküldeni. 11 esetben humán calicivírus, míg a másik 3 eredményből nem tenyésztett ki kórokozó.

A cseppfertőzéssel terjedő (légtúti megbetegedések) száma (300) – 2010. évhez képest – két és félszeres emelkedést mutat Szombathely városban. A 2011-es évben 235 fő Varicella (Báránymű, 2010-ben 31 eset), míg Scarlatinában (Vörheny) 52 fő, és Mononucleosis infectiosában (Pfeiffer-féle mirigyláz) 13 fő betegedett meg. Az említett betegségek közül a Báránymű (Varicella) ellen a magyar védőoltási rendszerben nincs bevezetve kötelező védőoltás, választható egyéni megítélés szerint.

Egyéb megbetegedések: 34 fő Lyme kór (10 esetben megerősített), 1 fő Meningitis serosa, 1 fő Encephalitis infectiosa, 1 fő Meningitis epidemica (Neisseria meningitidis B szerocsoportú), 1 fő Pneumococcus meningitis fordult elő.

Influenza elleni oltóanyagok az elmúlt évben is rendelkezésre álltak, amelyekhez a krónikus betegségben szenvedők, az idősek és az egészségügyi és szociális dolgozók ingyen juthattak hozzá. A 2011. évben a hagyományos influenza elleni oltóanyag (Fluval-AB) került kiadásra. Szombathely város felnőtt házi- és házi gyermekorvosainak összesen 9953 adag Fluval AB oltóanyag került kiadásra, melyből 8539 főt (83,5%) oltottak be, ami az előző évhez képest emelkedett. A 6-36 hónapos korosztálynak is rendelkezésre állt az influenza elleni gyermek oltóanyag, melyből a gyermekorvosok 47 adagot használtak fel. Véleményünk szerint a több éve tapasztalható nagyszámú oltásoknak is köszönhető, hogy évek óta nem alakult ki nagyobb influenzajárvány, illetve a megbetegedettek között is kevés és enyhe lefolyású szövődményes eset fordult elő. A jövőben a WHO által ajánlott 75%-os átoltottsági arányt szeretnénk megközelíteni, úgy, hogy a 65 éven felüliek átoltottsági aránya elérje a 40%-t.

Jelentős a **veszettségre gyanús sérülésekkel** kapcsolatos járványügyi tevékenység is. Szombathely városban 2011. évben a Balesetsebészeti Ambulancia, a Baleseti Szakrendelés és a házi orvosok összesen 104 fő (22 fővel kevesebb, mint 2010-ben) sérülését, kontaktusát jelentették, melyeket zömében kutyák, macskák okozták, de előfordult róka, patkány, ló, vadászgörény által okozott sérülés is. A veszettségre gyanús, oltatlan, nem megfigyelhető állat esetén a sérülteket védőoltásban részesítették. Veszettség ellen 2011-ben Szombathely városban lakók közül 18 fő kapott védőoltást (2010-ben 28 fő részesült Lyssa (veszettség) elleni védőoltásban).

A felnőtt házi és házi gyermekorvosi rendelőkben a **sterilizáló készülékek mikrobiológiai (sterilizáló) hatásvizsgálatát** félévente elvégeztettük az OEK által kiadott biológiai tesztekkel. Az esetenkénti hibás készülékek javíttatását elrendeltük és visszaellenőriztük.

Rágcsálóirtást történt 2011. november 21-25. közötti időszakban Szombathely város közterületein és csatornarendszerében. Az irtás idejéről, körülményeiről, területéről a Vas Népe, a Savaria Fórum híreiben és hirdeteiben a lakosságot időben értesítették. Az irtás és a felszedés közegészségügyi ellenőrzését elvégeztük, ahol szabálytalanságot nem észleltünk.

A **tetvessegre** irányuló szűrővizsgálatokat az illetékes védőnők, iskolaorvosok a gyermekvédelmi, oktatási intézményekben rendszeresen elvégezték. A tetvessege felszámolása továbbra sem könnyű feladat, különösen a hátrányos helyzetű és rossz higiénés körülmények között élő családoknál. Intézetünk a szociálisan rászorulóknak részére ingyen biztosította a tetűirtószert. Az ismételt tetves családok tagjainál felvilágosítással egybekötött kontrollvizsgálatot végeztünk.

GYERMEK- és IFJÚSÁG-EGÉSZSÉGÜGY

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tisztii főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tisztii főorvos, Brasnyóné Szabó Ibolya és Molnárné Király Judit közegészségügyi felügyelők)

Szombathely város területén lévő gyermekjóléti alapellátásokat biztosító egységek és gyermekvédelmi szakellátások, otthont nyújtó létesítmények, valamint oktatási intézmények működésével kapcsolatos közegészségügyi ellenőrzések során 2011. évben nem merült fel közegészségügyi kifogás.

A város bölcsődéinek teljes körű hatósági ellenőrzése 2011. évben megtörtént.

Az Országos Tisztifőorvosi Hivatal munkaterve alapján (2010-2011. oktatási évre vonatkozóan) az általános iskolák felmérését végeztük. A Szombathelyen található általános iskolák közül 2011. évben 8 általános iskola ellenőrzésére került sor.

A 2011-2012. oktatási évre vonatkozóan a középfokú oktatási intézmények felmérését végeztük szintén az OTH munkaterve alapján. Szombathelyen 5 intézményben tartottunk átfogó ellenőrzést.

Szombathely város területén a nyári tanítási szünet idejére 24 bejelentett napközis tábort, 1 bentlakásos tábort szerveztek, melyeket működés közben ellenőriztünk.

3 tábor a jelentkezők hiánya miatt meghiúsult. 21 táborban 1204 fő 6-18 éves korú gyermek töltötte szervezett formában nyári szünidejét.

A szombathelyi családi napközis száma 2011-ben eggyel bővült, így jelenleg 2 telephelyen 3 családi napközi üzemel.

A Vas Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának felkérésére ellenőrzést folytattunk le a Vas Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat, Gyermekotthon és Általános Iskola Vörösmarty utcai befogadó gyermekotthonában.

Részt vettünk a város területén tervezett, illetve megvalósított bölcsődei és oktatási intézményeket érintő beruházások – Hadnagy u. bölcsőde, Bem J. u. 9. bölcsőde, EBI működési engedély módosítása, Losonc úti óvoda, felújítás, bővítés, Kereskedelmi és Vendéglátó Iskola és Kollégium, Nagy Lajos Gimnázium, Szombathelyi Műszaki Szakképző Iskola és Kollégium, Gépipari Szakközépiskola felújítása – építészeti és működési engedélyezési eljárásaiban.

TELEPÜLÉS-és KÖRNYEZETEGÉSZSÉGÜGY

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tisztii főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tisztii főorvos, Brasnyóné Szabó Ibolya, Molnárné Király Judit és Némethné Gergő Mária közegészségügyi felügyelők)

Vízhigiéne:

A lakosság egészségi állapotát a szolgáltatott ivóvíz minősége jelentősen befolyásolja, Szombathelyen a közműves ivóvízellátás biztosított. Az ivóvízellátó rendszert üzemeltető VASIVÍZ ZRT minőségellenőrző vizsgálatai és intézetünk által elvégzett hatósági vizsgálatok eredményei alapján elmondható, hogy a szolgáltatott víz minősége fertőtlenítés nélkül is megfelelő. A vízbázison felszámolandó vízminőségi probléma nincs, határérték feletti arzén, ammónia problémával nem érintett.

A vízbázisunk sérülékeny, ezért a hidrogeológiai védőövezeteken belül feltárt szennyezések felszámolása rendkívül fontos. Különösen az Újperinti vízbázis érintett több szennyező forrás miatt (régi hulladéklerakó, VOLÁN telep olajszennyezés), a kármentesítési eljárások folyamatban vannak.

Talajhigiéne

A talaj egészségügyi jelentőségének változó megítélésében szerepet játszik az, hogy hatása nem érvényesül olyan közvetlenül, mint az ivóvíz vagy az ételmyszer esetében.

A talaj betegségek terjesztője lehet (bélférgesség, sebfertőzések), a benne lévő makro- és mikroelemek kioldódás következtében az ivóvízbe jutva járványt vagy mérgezést idézhetnek elő.

Az sem elhanyagolható, hogy a talajon keresztül milyen anyagok szívódnak fel a növényekbe, mivel azok a táplálékláncba bejutva szintén hatással vannak az emberi szervezetre.

A talajfelszín pora légmozgás hatására levegőszennyezést okoz.
Közegészségügyi szempontból nagyon fontos feladatunk a keletkező hulladékok gyűjtésének, ártalmatlanításának rendszeres ellenőrzése.

Az Erdei iskola úti kommunális hulladéklerakó telepen Szombathely város és 58 környező település hulladéka kerül ártalmatlanításra.

A hulladéklerakó megfelelő műszaki védelemmel ellátott, ezen kívül talajvíz figyelő monitoring rendszer működtetése is biztosítja az esetleges környezetszennyezés megakadályozását.

A kiszállított hulladék elhelyezése megfelelő, a folyamatos tömörítés, egyengetés, földtakarás biztosított, hulladékfogó hálókat kihelyezték, hulladék szétszóródást nem tapasztaltunk.

A telepen kerékfertőtlenítő is üzemel, melynek használata következtében a hulladékszállító járművek által okozott közúti szennyezés elkerülhető.

A telep bővítése befejeződött, már a IV. ütemben elkészült földmedence feltöltése folyik.

Az illegális hulladéklerakások csökkentése érdekében 2010. év elején bevezetésre került a cég emblémájával ellátott zsákos hulladékgyűjtés, a zsák ára tartalmazza a szállítás és elhelyezés költségeit is.

A szelektív hulladékgyűjtés területén jelentősebb változás nem tapasztalható, a város területén több éve létesített 80 db hulladékgyűjtő sziget megfelelően üzemel, műanyag palack, üveg és papír hulladék kerül összegyűjtésre és újrahasznosításra, de újabb szigetek kialakítására nem került sor.

Hasonló célokat szolgál a hulladékgyűjtő udvar is, ahol ingyenesen elhelyezhető 1 m³ mennyiségű papír, fa, üveg, vas, textil, gumi, vegyes és veszélyes hulladék.

Az újrahasznosítás aránya itt is folyamatosan növekedett (hűtők, gumibroncsok, elektronikai hulladék).

A hulladékudvar jól üzemeltetett, de tapasztalataink alapján még több ismeretterjesztés, figyelemfelhívás lenne szükséges a lakosság felé, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel, hiszen nagyon fontos hogy lakossági veszélyes hulladék, továbbá egyéb szelektíven gyűjthető hulladék ne kerüljön a lerakóra. Ezzel megszüntethetők lennének az illegális hulladéklerakások, másrészt tehermentesítenénk a lerakóhelyet is.

A fejlesztések vonatkozásában szükséges lenne hulladékválogató csarnok megépítése és üzemeltetése is.

A célkitűzés az, hogy továbbra is minél nagyobb mértékben kivonjuk a hasznosítható hulladékokat az ártalmatlanításra kerülő hulladékok közül.

Közegészségügyi szempontból problémát jelentenek – elsősorban saját egészségüket kockáztatva – az ún. „kukázó személyek”. A települési szilárd hulladékban nagy számban található mikroorganizmusok, közöttük fertőző kórokozók is. A tbc kórokozója hónapokig, a tetanuszé évekig megőrzi életképességét. Fontos lenne, hogy kizárjuk a kontaktust az ember és a hulladék között, mert ilyen módon ezek a betegségek megelőzhetők.

A Szombathelyen, valamint Kőszegen és még 31 településen keletkező kommunális és ipari szennyvíz tisztítása a Szombathely, Újvilág utcai szennyvíztisztító telepen megoldott.

A kommunális szennyvíz a fizikai és kémiai szennyezéseken túl igen magas mennyiségben tartalmaz mikroorganizmusokat.

A telep tisztítás hatásfoka megfelelő, így a tisztított szennyvíz fertőtlenítés nélkül juthat a befogadó Perint- patakba.

A keletkező szennyvíz elvezetésére csatornahálózat biztosított, a csatornával még el nem látott ingatlanokon zárt gyűjtőkben történik a tárolás és a szippantott szennyvizet a tisztító telep kiegészítő műtárgyában lehet elhelyezni.

Az egyesített rendszerű csatornahálózatok miatt csapadékos időben a tisztító rendszer nagyobb terhelésnek van kitéve, amelynek enyhítésére a záportározó szolgál. Az új csatornaépítések és rekonstrukciós munkák során törekedni kell az elválasztott rendszerű (külön a szennyvíz, külön a csapadékvíz) hálózatok megvalósítására.

Szombathely szennyvízelvezetési és tisztítási rendszerének fejlesztése során korszerűsítették a megyeszékhely szennyvíztisztító telepét, és a nyugati városrész csatornarendszerének rekonstrukciója is megtörtént.

Az uniós projekt során korszerűsítették a szennyvíziszap-kezelési eljárás elemeit, így a környéken korábban meglévő szaghatás jelentősen csökkent, és a mechanikai tisztítási berendezéseket is felújították.

A zárt műtárgyak és a biofilterek alkalmazása következtében jelentősen csökkent a bűzhatás.

A rothasztott iszap az új műszaki védelemmel ellátott **szennyvíziszap komposztáló telepen** kerül elhelyezésre. A szennyvíziszapból a mezőgazdaság számára értékes termésfokozó anyagot, komposztot állítanak elő modern technológiával.

A veszélyes hulladékok begyűjtésére és ártalmatlanítására helyben, a Megoldás Kft. Körmenyi úti telephelyén van lehetőség. Az égetéssel történő ártalmatlanításon kívül már hulladékfertőtlenítésre is van lehetőség.

A helyben ártalmatlanításra nem kerülő hulladékokat az ország más engedélyezett telepeire szállítják.

Közfürdők

A közfürdők létesítéséről és működéséről szóló módosított 121/1996.(VII.24.) Kormány-rendeletet előírásainak megfelelően a város közfürdői vízforgató berendezéssel üzemelnek, kivéve a Nappali Kórház fürdőrészt (tornamedencéit és súlyfürdőjét), amelyek továbbra is töltő – ürítő rendszerben működhetnek, mert az elismert gyógyvíz használata alapján megkapták a vízforgatás alóli felmentést az Országos Tisztifőorvosi Hivataltól.

A városban 2 szezonálisan és 7 folyamatosan üzemelő közfürdő áll a fürdőzők rendelkezésére.

A közfürdők az Intézetünk által határozatban jóváhagyott **üzemeltetési szabályzat** alapján működnek.

A szezonálisan működő Tófürdő és Termálfürdő vonatkozásában hatósági feladatunk a nyitás előtti tápvíz vizsgálat és helyszíni szemle, valamint az üzemelés közbeni ellenőrzés hatósági medencevíz vizsgálatokkal kiegészítve.

A folyamatosan működő fürdők esetében ellenőrzési kötelezettségünk van hatósági vízmintavétellel együtt.

Az ellenőrzési kötelezettségünknek 2011. évben is eleget tettünk. A vízmintavételezéseket a hatósági laboratórium munkatársai végezték.

A rendszeres **hatósági vizsgálatokon túl** az üzemeltetők **önellenőrző vizsgálatokra** is kötelezettek.

A közfürdők higiéniés helyzete az ellenőrzések tapasztalatai és a vizsgálati eredmények alapján jónak mondható, de a régebbi létesítmények (Fedett uszoda, tanuszodák) felújítását, korszerűsítését szükségesnek tartjuk a szolgáltatás biztonságosságának és színvonalának javítása érdekében.

Egyedül a Nappali Kórház fürdőrésztje vonatkozásában tapasztaltunk jelentősebb vízminőség romlást, amelyet műszaki beavatkozásokkal (csempézés, védőrácsok megtisztítása, újrafugázás, mázolás, vízvezeték rendszer javítása) és a takarítás hatékonyságának növelésével sikerült orvosolni.

Az Aranyhíd Nevelési és Oktatási Integrációs Központ Szombathely, Pázmány P. krt. 26/B. szám alatti közfürdőjében gyógyúszás-oktatás történik gyógytornászok, gyógypedagógusok közreműködésével. Csecsemő úszásoktatást pedig az Oladi tanuszodában végeznek rendszeresen.

Temetők

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata tulajdonában és fenntartásában lévő 7 működő temető üzemeltetését a Vas Megyei Önkormányzat Vagyonkezelő Kft. Kegyeleti Ágazat (Szombathely, Ferenczy I. u. 1.) látja el.

A temetők ellenőrzése során többször kifogásoltuk, hogy 3 temetőben nincs (Oladi, Zarkaházi, Zanati), a központi temetőben pedig nem kellő számban biztosított az illemhely használati lehetőség a jogszabályi előírások ellenére.

A Jáki úti köztemető ravatalozója akadálymentesítésének megvalósítását is szorgalmaztuk, de megvalósítására még nem került sor.

Nem kötelező jelleggel megépített temetői boncoló helyiséget is üzemeltetnek a Jáki úti köztemető ravatalozó épületében. Hatósági és igazságügyi boncolás is történt, működési engedéllyel a hatósági boncolásra vonatkozóan nem rendelkeznek, ezért ezt a tevékenységet a működési engedély megszerzéséig határozatban megtiltottuk.

Temetkezéssel kapcsolatos szakhatósági tevékenységünk során a 96 órán túli koporsós temetést, az exhumálást, illetve rátemetés végett történő sírnyitást, a temetőn kívüli ravatalozást, valamint a holttest és hamvak külföldre történő szállítását engedélyezzük.

A kiadott engedélyek száma az előző évihez viszonyítva jelentősen csökkent (122-89). Ennek az oka egyrészt, hogy megnövekedett a hamvasztásos temetések száma, másrészt pedig a 25 éven túl elhunytak sírhelyének megnyitását már nem kell engedélyeztetni. A külföldre történő halottszállítás engedélyezése során a határozatban előírt szállítási feltételeket minden esetben ellenőriztük.

A **levegőszennyezettség** csökkentése szempontjából is nagy jelentőséggel bírnak a városon belül kialakított **fásított utcák, parkok**. Rendszeres karbantartásuk, a kivágott fák mielőbbi pótlása rendkívül fontos. Nagyon elhanyagolt a szabadidő központ, a kórházzal szembeni régi strandterület, gondoskodni kellene a használhatóságuk biztosításáról.

Panaszügyek

Az elmúlt évben kivizsgált 16 db panaszügyünk egy része lakások, főképpen önkormányzati bérlakások egészségügyi felülvizsgálatára irányult.

Szombathely városban több olyan önkormányzati bérlakás van, ahol a bérlők, részben önhibájukból nagyon elhanyagolt körülmények között – komfort nélküli, vizes, penészes lakásokban – élnek.

Ezek az ingatlanok a rovarok- és rágcsálók elszaporodása miatt járványügyi szempontból is veszélyes területek. Panaszbejelentésre több esetben is intézkedtünk a körülmények javítása érdekében.

Ezen kívül hulladék elhelyezéssel, galambürüléssel, trágya elhelyezéssel, temetkezési szolgáltatók tevékenységével, a gyógyvizet ivókúttal kapcsolatos bejelentéseket vizsgáltuk ki és hoztuk meg a szükséges intézkedéseket.

Egészségvédelmi bírság ügyek

Egyéni egészségvédelmi bírság kiszabására került sor minden jogszabálysértő esetben.

Az ellenőrzési tevékenységünk során rendszeresen vizsgáltuk a nemdohányzók védelmével kapcsolatos előírások betartását, a szemlék időpontjában szabálytalanságot nem észleltünk.

Rendezvénytartási engedélyezések

A 2011. január 15-i West – Balkán szórakozóhelyen történt tragédiát követően 2011. február - március hónapokban Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala felkérésére - közösen összeállított vizsgálati program és vizsgálati szempontok szerint – intézetünk részéről 6 fővel részt vettünk zenés-táncos szórakozóhelyek előzetes helyszíni szemlén.

A társhatóságokkal közösen 28 egységet tekintettünk meg, a cél a hiányosságok feltárása és a szükséges intézkedések megtétele volt.

A zenés, táncos rendezvények engedélyezéséről szóló 23/2011. (III. 8) Kormányrendelet hatályba lépését követően a rendelet 5. §. (2) bekezdése alapján az engedélyező hatóság megkeresésére vettünk részt már az egyes rendezvények engedélyezési eljárásban.

A helyszíni szemlén a higiénés és egészségvédelmi, az ivóvíz minőségi, a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi, járványügyi vonatkozású követelmények, valamint a kémiai biztonságra és a dohányzóhelyek kijelölésére vonatkozó követelményeket vizsgáltuk.

2011 évben Szombathelyen 11 db rendezvénytartási engedélyezési eljárás zajlott le.

ÉLELMEZÉS-EGÉSZSÉGÜGY:

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tisztí főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tisztí főorvos, Németh Klára és Boross Lajosné közegészségügyi felügyelők)

A 2011-es évben elvégzett táplálkozás-egészségügyi vizsgálataink nem érintették Szombathely város területét.

A szociális és gyermek közétkeztetést végző konyhákban a közegészségügyi-higiéniai vonatkozású előírások betartására törekedtek, szankcióra nem került sor.

Mind a bölcsődei, mind pedig az ELAMEN Zrt. által üzemeltetett konyhaüzemekben a központilag elkészített étlap szerint, ételmezés vezető és dietetikus felügyeletével készülnek az étlapok, korcsoportonként. Az ELAMEN Zrt. valamennyi konyhaüzemében számítógépes rendszeren található a táplálkozással kapcsolatos dokumentációk. Az új számítógépes szoftver bevezetésével napra készen ellenőrizhető a nyersanyag kiszabatok megfelelése korcsoportonként.

Az étlap összeállítások tekintetében az észlelt hiányosságok megszüntetésére törekedtek új nyersanyagok, új ételek bevezetésére, só csökkentésre.

2011. augusztus 1.-től a 67/2007. (VII.10.) GkM-EüM-FVM-SZMM együttes rendelet hatályát veszítette, helyette az OTH által kiadott, a rendszeres étkeztetést biztosító szervezett ételmezési ellátásra vonatkozóan egy *táplálkozási ajánlási utasítás* van „érvényben”.

Az utasításban foglaltak alapján végzett ellenőrzési tapasztalatok szerint az utasításban előírtakat ismerik, de megvalósulása még nem teljes.

Hiányok:

- étlapok tartalmi követelményei
- receptúrák ajánlásnak való megfelelése
- ajánlásnak megfelelő kalcium bevitel
- teljes kiőrlésű gabonaalapú élelmiszerek tekintetében.

Zöldség-, gyümölcsadás az ajánlásoknak megfelelő teljesüléshez közel áll, a sóbevitel és a hozzáadott cukor bevitel csökkentésére törekednek.

A javasolt kerülendő élelmiszer csoportok felhasználására is odafigyelnek, azaz nincsen koffein és energia tartalmú ital, a sertés zsír használatát mellőzik, csökkentették a kényelmi termékek használatát (pl. levesporok).

Panaszbejelentéssel az étkeztetéssel kapcsolatban nem éltek.

Az ételmezés-egészségügyi feladatkörünkbe tartozó **kozmetikumok, étrend kiegészítők, különleges táplálkozási igényeket kielégítő élelmiszerek ellenőrzését** az OTH által megadott munkatervi szempontok, RASFF riasztások, akció ellenőrzések keretében végeztük (gyógynövény étrend kiegészítő üzletek, gyógyszertárak, drogériák vonatkozásában).

A hatályban lévő jogszabályok alapján a termékek jelölésének megfelelőségét, összetételét vizsgálva 14 esetben történt intézkedés (kozmetikum 10, étrend kiegészítő 4) a termék forgalomba hozójának székhelye szerint illetékes kistérségi népegészségügyi intézet felé, illetve étrend kiegészítő termék esetében a hatáskörileg illetékes NSZSZ felé. Étrend kiegészítő forgalmazásának felfüggesztésére 3 esetben került sor, negatív listás gyógynövény tartalom és gyógyító-hatás reklámozás miatt (Hungary Energy Kft. által forgalmazott 9 termék), valamint jelölési hiba miatt.

Kozmetikumok által okozott egészségkárosodásról bejelentés nem érkezett.

Laboratóriumi vizsgálatok során 12 étrend kiegészítő termék vitamin (C-vitamin, B1 vitamin, K vitamin) tartalmát vizsgáltuk, 1 termék esetében fordult elő, hogy a címkén feltüntetett érték alatt volt a C – vitamin tartalma.

Kozmetikai termékek esetében 7 termék (4 mikrobiológiai, 3 kémiai vizsgálat) vizsgálata történt meg. Mikrobiológiai szempontból a termékek megfelelőnek bizonyultak, a kémiai vizsgálat során 1 termék nem megfelelő minősítést kapott, majd a vizsgálati eredmény alapján a területileg illetékes Kistérségi Népegészségügyi Intézet intézkedett tovább.

A laboratóriumi vizsgálatoknál a rendelkezésre álló költségvetés meghatározó, a jelenleg elvégzett vizsgálatokból lényeges következtetések nem vonhatók le, figyelembe véve a jelenleg forgalomba lévő széles termékválasztékot.

Mind a kozmetikai, mind pedig az étrend kiegészítő termékek esetében az ellenőrzések hatására javult a bejelentési kötelezettség teljesítése, a magyar nyelvű címkék meglétére jobban odafigyelnek a kereskedelmi egységekben.

RASSF riasztás a Milupa tápszerek megengedettnél magasabb vitamin és ásványi anyag tartalma miatt tett szükségessé ellenőrzéseket, az üzletekben a kifogásolt terméket nem forgalmazták.

Élelmiszer eredetű csoportos, tömeges megbetegedés nem fordult elő.

Tárgyévben 4 **gombamérgezés** gyanút jelentettek, melyből a gomba toxikológiai vizsgálati eredmények alapján 1 eset bizonyult gombamérgezésnek.

Kiemelt munkatervi szempont volt az élelmiszer kis- és nagykereskedelmi, valamint vendéglátó egységek **rovar- és rágcsálóirtásra** vonatkozó ellenőrzése, mely elsősorban az irtást végzők

szakmai ellenőrzésére, a felhasznált irtószerek jelölésére, kihelyezésére, irtószerek engedélyezésére, összetevőik ellenőrzésére irányult.

Dokumentációs hiányosságok miatt két esetben kértünk további intézkedést területileg illetékes hatóságtól, megkeresés alapján működési területünkön 2 kártevőirtó vállalkozással végeztünk vizsgálatot. Az ellenőrzések során szabálytalanságot nem tapasztaltunk.

Tárgyévben felmérésre került a cumik-cuclik forgalmazása, az ellenőrzések során jelölési hibát nem találtunk.

A panaszbejelentések száma nem számottevő, azok zöme az élelmiszerbiztonsággal kapcsolatos, melyek kivizsgálása már nem tartozik hatáskörünkbe.

Társhatóságokkal együttműködtünk, tárgyévben a fogyasztóvédelmi hatósággal a probiotikumok közös ellenőrzését végeztük.

ÁPOLÁS SZAKFELÜGYELET

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tiszti főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tiszti főorvos, Albert Tímea kistérségi vezető ápolónő, Fallerné Varga Andrea egészségfejlesztő)

Szombathely város területéről 2011. évben 2 **panaszbejelentést** tettek a kistérségi vezető ápolónőnek. 2011. március végén panaszbejelentés érkezett, hogy egy háziorvosi szolgálatban dolgozó körzeti ápolónő betegsége miatt, az ápolónő távollétében, szakképzetlen dolgozó látja el a helyettesítést. Kivizsgálásra került a panasz, az ellenőrzés során a vezető ápolónő meggyőződött róla, hogy nincs valós alapja a bejelentésnek, mert körzeti ápolói végzettséggel, érvényes helyettesítési szerződéssel, szakképzett körzeti ápoló végzi a helyettesítést a szolgálatban.

Telefonos panaszbejelentés érkezett 2011. áprilisában Intézetünkhöz, a Szombathely Selmec u. 1. szám alatti háziorvosi rendelő takarítatlansága miatt. A közegészségügyi felügyelővel közösen helyszíni szemlélt végeztünk a rendelőben. Megállapítást nyert, hogy nem megfelelő a váróhelyiség, a mellékhelyiségek, a rendelő és a rendelőhöz tartozó vizesblokkok higiénés állapota. Intézkedésünk eredményeképp mindkét háziorvosi szolgálat takarítási szabályzatot alkotott, kitakarítottak, az utóellenőrzés alkalmával tisztább, rendezettebb higiénés viszonyokat tapasztaltunk.

Szombathely városban 2 körzeti ápolói munkakörben dolgozó ápolónő is megszerezte a munkakör betöltéséhez szükséges szakképesítést. Jelenleg minden körzeti ápolónő rendelkezik a munkakör betöltéséhez előírt szakképesítéssel és érvényes működési nyilvántartási kártyával, a szakdolgozói kamarai tagság újrafelvétele folyamatban van. 2011. évben megszűnt Szombathelyen 2 felnőtt háziorvosi szolgálat, a szakdolgozók nyugdíjba vonultak, illetve a diplomás ápolói képesítésű szakdolgozó a szociális szférában, intézményvezetőként helyezkedett el.

Foglalkozás-egészségügyi szolgálat:

2011. év januárjában egy szolgáltató ellenőrzésére került sor a LUK Savaria KFT. szombathelyi telephelyén, ahol főállású foglalkozás-egészségügyi szakápolót foglalkoztatnak, aki a szakápolói munkán kívül egészségfejlesztést is végez a munkavállalók között. Kiemelkedő tárgyi és informatikai hátteret biztosít az üzem, az egészségügyi szolgálat részére.

Fogorvosi ellátás: 2011. évben 3 fogorvosi szolgálat ellenőrzésére került sor a kistérségi vezető ápolónő részéről. A fogorvosi szolgálatokban valamennyi fogászati asszisztens rendelkezik a jogszabály által előírt szakmai képesítéssel, alkalmazottként, főállásban. Az ellátóknál a személyi, tárgyi, környezeti feltételek és a dokumentáció került ellenőrzésre. A fogászati asszisztensi feladatok végzésében és az adminisztrációban hiányosságot nem tapasztaltunk.

Bentlakásos szociális intézmények: 2011. évben a szociális ellátásban 5 ellenőrzés történt a közegészségügyi felügyelővel és a kistérségi tiszti főorvossal közösen. A Vas Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala éves munkatervében, illetékességi területünkön kijelölt 4 intézményt hivatalvizsgálatra. 2011. február 14-én a Savaria Rehab Team Kft. Hajléktalanok Otthonában (Szombathely Kolozsvár utca) megtartott ellenőrzésen megállapítást nyert, hogy az intézményben, a nővérszobában nem volt orvosi csaptelep és meleg-vizes kézmosási lehetőség. Intézkedésünkre felszerelték a szükséges berendezést. A Savaria Rehab Team Kft. Hajléktalanok Átmeneti Szállásán (Szombathely, Zanati út 1), 2011. február 18-án tartott ellenőrzésen a következő hiányosságokat tapasztalta a vezető ápolónő: Az intézményben működő orvosi rendelő készenléti táskájában lejár

szavatosságú gyógyszerek, eszközök voltak, illetve eszközfertőtlenítő nem volt a rendelőben. Intézkedésünkre a hiányosságokat pótolták, írásban jelezték számunkra. Ugyanitt a vezető ápolónő javaslatot tett az egészségügyi dokumentáció átláthatóbb vezetésére, gyakorlatiasabb alkalmazására. A szombathelyi Katolikus Egyházmegye fenntartásában működő Papi Otthon is ellenőrzésre került 2011. március hónapban. A Papi Otthonban változott az intézményvezető személye, aki újításokat vezetett be az ápolással kapcsolatos feladatok ellátásában, így minőségi ellátást tudnak biztosítani a lakók számára. Ápolói létszám bővítésére is sor került az intézményben.

Ellenőrzést folytattunk le 2011. év májusában és júniusában a két fővárosi fenntartású szociális intézményben is. Szombathely Bogáti u. 72. szám alatt működő Idősek Otthonában a három ápolási egységben, igényesen kialakított, tiszta, rendezett környezetben folyik a lakók, gondozottak ellátása. A kötelezően előírt dokumentáció vezetése megtörténik, ápolói munkakörben foglalkoztatott két dolgozó beiskolázásra került.

KÉMIAI BIZTONSÁG

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tisztí főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tisztí főorvos, Kerdouci Judit és Soronics Krisztina kémiai biztonsági felügyelők)

Feladatunk a gyártott, importált, forgalmazott, felhasznált veszélyes vegyi anyagok, keverékek ellenőrzése a lakossági és foglalkozásszerű tevékenységek vonatkozásában.

A hazai szabályozás mellett az általunk használt legfontosabb jogszabályok már EU-s rendeletek (GLP, REACH, BIOCID rendelet) melyek 27 tagállamban egységesen és közvetlenül érvényesek.

A feladatunk ezen anyagok és keverékek címkézésének, dokumentációjának, forgalmazhatóságának ellenőrzése minden évben munkaterv alapján.

Ezek az anyagok az élet minden területén a legkülönbébb termékekben, készítményekben fordulhatnak elő. A nagy EU-s piacon az áruk szabad áramlása miatt igen nehéz annak kontrollálása, hogy a forgalomba csak a jogszabályoknak megfelelő veszélyes anyag és készítmény legyen, valamint szabályosan címkézve és dokumentálva hozzák forgalomba és használják fel.

2011. évben a **DMF /dimetil-fumarát/**, mint engedéllyel nem rendelkező penész-ölőszer előfordulását vizsgáltuk, különösen lábbelik, bőr és egyéb textíliák esetében. Ezen árukat a távoli szállítás miatt látnak el evvel az anyaggal, amely megvédi az árut a károsodástól, de sajnálatos módon emberre ártalmas, ha közvetlenül bőrrel érintkezik. A vizsgálataink során igazolás hiányában, vagy gyanú esetén laborvizsgálatot végeztünk több esetben, ám kifogásolható mintát nem találtunk. Olyan termékeknel, melyek nem rendelkeztek megfelelő igazolással, vagy nem végezték el a laborvizsgálatot, a forgalmazó saját hatáskörben megszüntette a további forgalmazást.

A kínai cipők mellett az egyik legnevesebb táská, bőrönd forgalmazó esetében is sor került mintázásra, mert nem rendelkeztek megfelelő igazolásokkal.

Az általunk észlelt, kifogásolható termékek felkerülnek az EU-s riasztási rendszerre, amely alapján mi is vizsgáljuk a mások által észlelt és korlátozás alá eső termékeket.

2011. évben kínai gyermekpapucs azonnali riasztási rendszerben /RAPEX/ történő vizsgálatára került sor, de azt a területünkön nem forgalmazták. Hasonló okok miatt gyermekcipőt kellett felkutatni, melyet egy ruházati lánc területünkön is forgalmazott, de értesülve a korlátozásról önmaga visszagyűjtötte azokat a vásárlóktól.

Két nagy áruházban megtartott ellenőrzésünk megállapította, hogy a betiltott ólom öntőforma készletet forgalmazták, de azt a központba visszaküldték, így nem forgalmazták tovább.

Az EU-s rendelet alapján ellenőriztük az év végétől tiltott rozsdoldószer forgalmazását is. Egy esetben még a korlátozás előtt érvényesítették a tiltást, ekkor a vásárló joggal élt panasszal, hogy nem szolgálták ki.

A Pur habokban, olyan anyag található, mely felhasználása csak különleges körülményekkel lehetséges, ennek egyik eszköze a kötelezően biztosítandó kesztyű. Ellenőrzésünk során találtunk olyan terméket, melyet nem megfelelően címkéztek és nem mellékeltek a megfelelő védőkesztyűt.

Fontos ellenőrzési területünk a biocid termékek, melyek fertőtlenítőszer, irtószer és más élő szervezetre ható terméke, melyeket csak alapos vizsgálati dokumentáció után szakvélemények, engedélyek alapján lehet forgalomba hozni.

Tiltott hatóanyagot tartalmazó, gyermekeknek is szánt szúnyogriasztó karkötőt találtunk egy bioterméket forgalmazó üzletben, melyet határozattal azonnal kivontunk a forgalomból. Korlátozás alá került egy kéz-fertőtlenítőszer, mert nem rendelkezett megfelelő engedéllyel.

Kémiai terhelési bírságot kellett kiszabni arra az áruházra, mely már másodszor hozott forgalomba olyan illatgyertyát, mely tiltott hatóanyagot tartalmazott.

A területünkre a vegyi-áru nagy- és kiskereskedelmi forgalmazás a jellemző. Gyártó cégünk nincs, továbbfelhasználói (keverék és műanyag alapanyag előállító) minőségben 6 db van.

A nagy áruházak és forgalmazók ellenőrzésére törekedtünk a tárgy évben is, intézkedéseink hatására a hibákat korrigálták, ez által a kémiai biztonsági helyzet jelentősen javult.

Különböző panaszok is érkeztek hozzánk, pl. autómódban nem megfelelő szer használata miatt. Ekkor helyszíni ellenőrzés és kémiai biztonsági intézkedések történtek, itt elsősorban a gépjárművön volt észlelhető a kártétel.

Takarító vállalkozások engedély nélküli tevékenységére érkezett panasz - 3 vállalkozás volt érintett – egy esetben valóban nem rendelkeztek a szükséges engedéllyel, a Polgármesteri Hivatalnak átettük, működési engedély kiadása céljából.

Állatfürdető sampon okozott humán tüneteket, intézkedést az állategészségügyi hatóságnál és az engedélyező hivatalnál kezdeményeztünk, és kértük, hogy az emberi reakciók is legyenek feltüntetve a flakonokon.

A munkánk célja és lényege a hatósági felügyelet mellett az ügyfelek kiszolgálása, azok minél magasabb szintű megelégedettsége mellett. A szóbeli tájékoztatások mellett tájékoztató anyagokkal (jogszabály kivonatok, szóróanyagok stb.) segítettük őket.

Sikerült fokozott munkával a kémiai biztonság szakterületen a hatósági tevékenységünk eredményességét megőrizni és jó színvonalon ellátni az illetékességi területünk megelőző és hatósági felügyeletét.

VÉDŐNŐI SZOLGÁLAT

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tisztii főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tisztii főorvos, Kissné Vári Éva kistérségi vezető védőnő)

Szombathely város területén **a Védőnői Szolgálat személyi feltételei** nem változtak:

- Teljes munkaidejű (főállású) iskola védőnők száma: 13 fő
- Kizárólag területi feladatokat ellátó védőnők száma: 16 fő
- Vegyes ellátást (területi ellátás és iskolai feladatok) nyújtó védőnők száma: 5 fő
- Szombathely város területén dolgozó védőnők száma összesen: **34 fő**.

Tárgyi feltételek: A 21 körzetet ellátó védőnő telephelye a város hét gyermekorvosi rendelőegységében található. A védőnői munkaszobákon kívül a városban 5 önálló védőnői tanácsadó működött (Bem J. u. 9., Kiskar u. 5., Váci M. u. 3., Fogaras u. 6., Nádasy u. 4.). December elsejével a szolgáltatások köre a Sében kialakított önálló védőnői tanácsadóval bővült. A város védőnői szolgálatának végleges működési engedélye van.

A 2011-ben védőnői **gondozásban részesült családok száma: 4203**

A területi és iskolavédőnői ellátás a hatályos jogszabályok alapján valósult meg. A tartós helyettesítések megszervezésénél (táppénz illetve szabadság ideje alatt) 2011-ben is az iskolát ellátó kolléganők segítségére volt szükség. Az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok lebonyolítása érdekében a védőnői tanácsadások időtartamát növelni kellett. A szűrővizsgálatra kötelezettek 83 %-a vette igénybe szűrést, az eltérések korai felismerésének lehetőségét. (A szűréseket a védőnő önállóan végezte, az eredményről igazolást adott a szülőnek. A házi gyermekorvos vizsgálata tette teljessé a státuszvizsgálatot). Az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok jelentősége óriási, mert a szűrésről készült igazolás (lelet) alapidokumentuma a bölcsődei, óvodai felvételnek, az iskolaérettség megítélésnek, a tanulási képesség vizsgálatának.

2011-ben jelentős szerepe volt az egészségfejlesztésnek a területen, és az oktatási intézményekben egyaránt. A csoportos egészségfejlesztési alkalmak száma a területen: 310, a résztvevők száma: 4845 fő. Az általános iskolákban, a középiskolákban 582 alkalom, 12.048 fő.

A foglalkozások megszervezésekor a kötelezően előírt feladatok ellátása nem csorbult. **Kiemelt események a 2011. évben a következők:** ifjúsági védőnők által szervezett strand-program a Termálfürdő területén, Oladi Művelődési Központban Baba-mama találkozó, Baba-mama nap. „Gyerünk a moziba be” címmel egészségnap. Augusztusban Anyatej Világnapi központi ünnepség a Gyermek Házában. Májusban a Fő téren, a Civil Napon lakossági szűrés. Nők egészsége klub (Jáki u.), Babmasszázs (Nádasdy 4, OMK), Szülésre felkészítő tanfolyamok (Nádasdy 4, Megyei Könyvtár), Nyugdíjas Védőnők Klubja (Nádasdy 4), Szakmai Műhelysorozat (Nádasdy 4.), Tipegőklub (Nádasdy 4.), Peti csiga klub (Nádasdy 4.) rendszeres ingyenes lakossági szűrés (Nádasdy u.4.).

„Az egészséges életkezdés” érdekében az anyatejes táplálás népszerűsítése, segítése a következő eredményeket hozta. Szombathely városban, a 2011-ben egy éves korukat betöltő kisbabák 63%-a 4 hónapos korig kizárólag anyatejet kapott. Hat hónapos korukig kizárólag szoptatott csecsemők aránya 47%. A babák 39%-a pedig, még egy éves kora után is kapott anyatejet. Az 1954-ben Dr. Frank Kálmán kezdeményezésére alapított Anyatejgyűjtő Állomáson 2. 966 000 ml anyatej gyűlt össze és került rászoruló kisbabákhoz.

„Az egészséges ifjúság” érdekében az általános iskolák 5. osztályaiban az „Egészséges táplálkozás alapelvei” címmel, a 6. osztályosok részére pedig, a „Dohányzás káros hatásai, a megelőzés és a leszokás lehetőségei” témakörben hangzottak el előadások, interaktív beszélgetések, játékok, vetélkedők. A Zrínyiben folytatódott a 4. osztály Mini–tini Klubja. A Vöröskereszt csecsemőgondozási versenyén általános iskolai és középiskolai csapatok indultak. Az elméleti és gyakorlati oktatásból álló felkészítést lelkes védőnők végezték, gyakran saját szabadidejük terhére. A megyei versenyt a Gotthard Általános Iskola csapata nyerte, ők képviselték a várost az országos döntőben, ahol holtversenyben a 4. helyet szerezték meg, és megkapták a „Legkreatívabb csapat” kitüntetést is. A középiskolákban a védőnők a daganatos betegségek megelőzéséről, a szűrővizsgálatok fontosságáról tartottak előadásokat. A drog prevencióval kapcsolatos ismeretek átadása mellett évek óta visszatérő program Klobusitzky György „Vigyázz magadra” című kétórás előadása a Savaria Moziban.

Összegezve: 2011.-ben a város területén az elvárások teljesítése érdekében feszített tempójú védőnői munka folyt. Kiemelt szerepet kapott a családlátogatás, a státuszvizsgálatok szervezése lebonyolítása, az anyatejes táplálás támogatása, a csoportos egészségfejlesztés igény szerinti megvalósítása, a Népegészségügyi Programban való részvétel. Intézetünkhöz 3 db közérdekű bejelentés érkezett a védőnői ellátással kapcsolatban, melyet kivizsgáltunk, a szükséges intézkedéseket megtettük.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

(Dr. Stánitz Éva kistérségi tiszti főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tiszti főorvos, Fallerné Varga Andrea és Végh György egészségfejlesztők)

Kistérségi Intézetünk egészségfejlesztési tevékenységét az elmúlt évben két egészségfejlesztő látta el. Tevékenységüket népegészségügyi céllal a „lakosság egészségi állapotának megőrzése”, valamint fejlesztése érdekében fejtették ki. Programokat szerveztek és szakmai támogatást nyújtottak minden illetékességi területünkön megvalósuló egészségfejlesztési akcióban. Külön figyelemmel kísérve a WHO által meghirdetett egészséggel kapcsolatos világnapok körüli rendezvényeket, segítették a civil szervezetek munkáját.

Prioritásként kezelték a népegészségügyi célú szűrések helyi koordinálását, a lakosság tájékoztatását, valamint az alapellátás munkatársaival való kommunikációt.

Komplex iskolai egészségfejlesztési programok előkészítésében és megvalósításában vettünk részt. Tevékenységünk egy fontos fókuszpontját képezi a **közösségi szinteken** való részvétel támogatása.

A programok megvalósításában **együttműködünk** az illetékességi területünkön működő **civil** szervezetekkel.

Kiemelt jelentőséggel bír a fiatalok, iskolások egészségfejlesztése érdekében kifejtett tevékenységünk. Az elmúlt évben pályázati és támogatási források segítségével kortársképzési programunkat folytattunk. Szombathely város iskoláiból kilencven diákot képeztünk kortárs-oktatónak akik multiplikátor szerepkörben jó hatással vannak társaikra. Talán ez a tevékenység az, ami visszaigazolódni látszik a „Serdülőkori legális és illegális szerhasználás kialakulásának multidiszciplináris vizsgálata a Nyugat-dunántúli Régióban” c. kutatás konklúzióiban, amely szerint a szombathelyi iskola az egészségfejlesztési tevékenységein keresztül védőfaktor a fiatalok szerhasználata szempontjából. Ez szignifikáns a kutatás megállapításai alapján. A fenti kutatás célja, melyre az ÁNTSZ Nyugat-Dunántúli Regionális Intézete a Nemzeti Erőforrás Minisztériumtól támogatást nyert, hogy az eredményekre alapozottan, mindinkább olyan megelőző programokat tudjunk kínálni a fiataloknak, amely megfelel a korosztályi igényeknek, minél hatékonyabbá téve ezáltal a szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzését. Az eredmények a regionális reprezentáción túl, megyei és településnagyság szerint is megbízható adatokat szolgáltatnak a vizsgált témával kapcsolatosan. A kutatásban közreműködésünkkel Szombathelyen 7 középiskola (2 gimnázium és 5 szakközépiskola) vett részt, összesen 564 fő töltötte ki a kérdőíveket. Az felmérés eredményeit a GOND/talanul/atlanul kiadványban publikálták, melyet a felmérésben résztvevő iskolák is megkaptak

Az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is részt veszünk multidiszciplináris szakmai fórumokon. Tevékenységünk folytatódik az „Egészséges városok” szövetségében.

A **LOGO Ifjúsági Szolgálattal** közösen megvalósított **Drog Art Színpad** nagy sikerrel és hatékonyan működik. A produkció színvonalának és eredményességének köszönhetően bekerült az **OEFI Tárház** internetes kiválasztott programajánlatai közé és esélyes a **WHO-s** program címre. A Drog Art Színpad működéséhez a Polgármesteri Hivatal többször is támogatást nyújtott.

Évek óta együttműködünk a HAROFIT (Hátrányos Helyzetű Roma Fiatalok) Közhasznú Egyesülettel. Egészségfejlesztő tevékenységünket az egyesülettel közösen szerveztek programokon, életmód táborok keretein belül fejtjük ki. 2011. évben az egyesület által szervezett nyári táborokban egészségre nevelő és szemléletformáló interaktív foglalkozások formájában megvalósuló prevenció tevékenységet végeztünk. Ezek az ismeretfejlesztő foglalkozások több témakört érintettek: dohányzás, alkohol-és drogfogyasztás, szexualitás- fogamzásgátlás, energiaegyensúly fenntartása (táplálkozás, mozgás), környezettudatos magatartásra nevelés.

A XVI. Egészséghez kapcsolódóan „Az idős táplálkozása a bentlakásos szociális intézetekben végzett vizsgálatok tükrében” rendezvényre került sor intézetünkben.

A SZMJV Bűnmegelőzési, Közbiztonsági és Közrendi Bizottsága által támogatva „Kizárólag gombaszakértő által vizsgált gombát fogyasszunk!” c. kiadvány készült el.

CSALÁDVÉDELMI SZOLGÁLAT

Dr. Stánitz Éva kistérségi tisztí főorvos, Dr. Gyánó Gabriella kistérségi tisztí főorvos, Zentainé Bozi Mária családvédelmi védőnő

A Családvédelmi Szolgálat feladatait az Szombathelyi, Csepregi, Kőszegi Kistérségi Intézet keretén belül 1 főállású családvédelmi védőnő látja el.

A tanácsadáson a terhesség-megszakítást mérlegelő várandós anyáknak összesen két alkalommal kell részt venniük. Az első, úgynevezett "A" tanácsadáson meghallgatásra, megnyugtatóra, támogatásra, információra számíthatnak, annak érdekében, hogy a válsághelyzet megoldására milyen pszichés, orvosi, szociális és egyéb támogatást kaphatnak. Nyugodt körülmények között átgondolhatják a helyzetet, a válságot előidéző tényezőket, és azok megoldásainak lehetőségeit. Ennek érdekében kapnak tájékoztatást, a támogatást nyújtó állami és civil szervezetekről, a rászorultságtól függő pénzügyi, természetbeni és a gyermekek után járó ellátásokról, valamint az örökbeadás lehetőségéről. Az első tanácsadáson, anonim módon is részt vehet a kérelmező, lakcím

nem szerepel a nyilvántartásunkban, ezért nem tudjuk milyen arányban jelentek meg szombathelyi lakosok. Az „A” tanácsadást 34-en családtervezéssel kapcsolatos kérdéseikkel vették igénybe, önkéntesen, illetve fiatalok házasság előtti tanácsadása céljából 5-en, valamint a magzat megtartására irányuló tanácsadás céljából 464-en kötelezően.

2011-ben az összes megjelenés az „A” és „B” tanácsadáson 11%-al csökkent az előző évhez viszonyítva. A terhesség megszakítását kérők 62%-a volt szombathelyi lakos.

A megszakítást kérők 100%-a válsághelyzetére hivatkozva kérte terhessége megszakítását.

A válsághelyzet okát név nélküli kérdőíven nevezik meg az ügyfelek, melynek kitöltése nem kötelező.

Terhességét kiviselte: az első tanácsadás után az ügyfelek 11 % nem jött vissza a kérés kiállítására, második tanácsadás után 10-en vállalták gyermeküket, ebből 6 szombathelyi lakos.

Az összes megjelent 10% 15 év alatti volt, a kiskorú kérelmezők 50%-a szombathelyi.

A megszakítást kérők korcsoport szerinti megoszlása a következő volt:

15-19 éves korosztály 14,3 %-a, ebből 48%-a szombathelyi,

20-29 éves korcsoportból 37 %-a szombathelyi,

30-39 év közötti 47 % a szombathelyi lakos,

40 év feletti korosztályból 36 %-a szombathelyi terhesség-megszakítást kérő.

Első terhességet a kérelmezők 49 %-a szakította meg, 22,6 %-nál egy gyermek, 27,4 %-nál kettő gyermek van.

A gyermekek száma egyértelműen azt mutatja, hogy az egy, kettő, illetve a gyermektelen családmodell dominál.

A kérelmezők 42,2 %-a fizetett csökkentett térítést a törvényben meghatározott feltételek alapján. Ebből 24,2 % a térítésmentes kategóriába tartozik.

Tisztelt Közgyűlés!

Kérem a tájékoztató szíves elfogadását. Kérem, hogy a jövőben is keressék Intézetünkkel a munkakapcsolat lehetőségét!

2012. október 30.

Dr. Gyánó Gabriella
kistérségi tisztelt főorvos

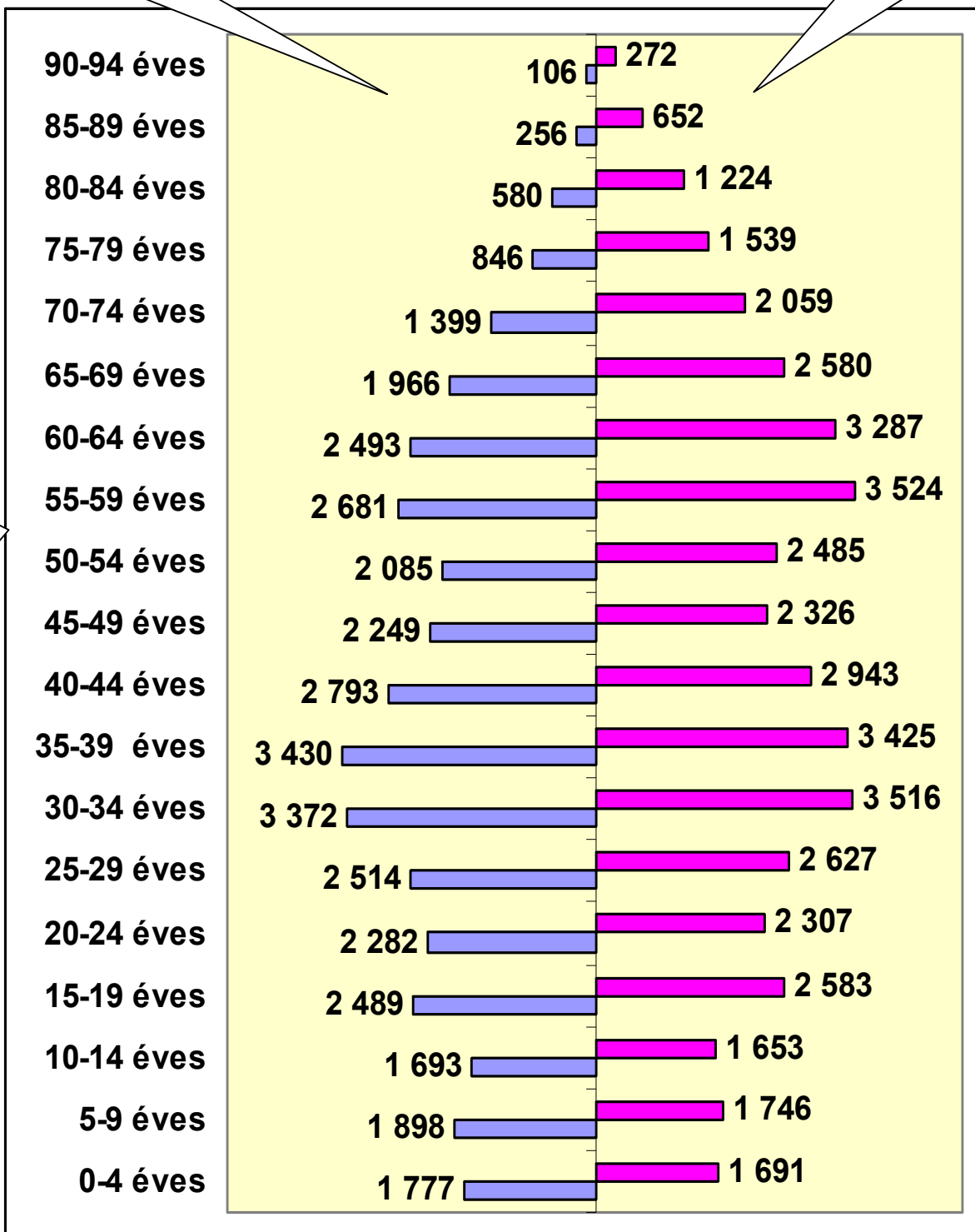
A lakosság korcsoportos megoszlása Szombathelyen (2012. január 1-ei adatok alapján)

férfiak
összesen: 36909 fő

Összesen: 79348 fő

nők
összesen: 42739 fő

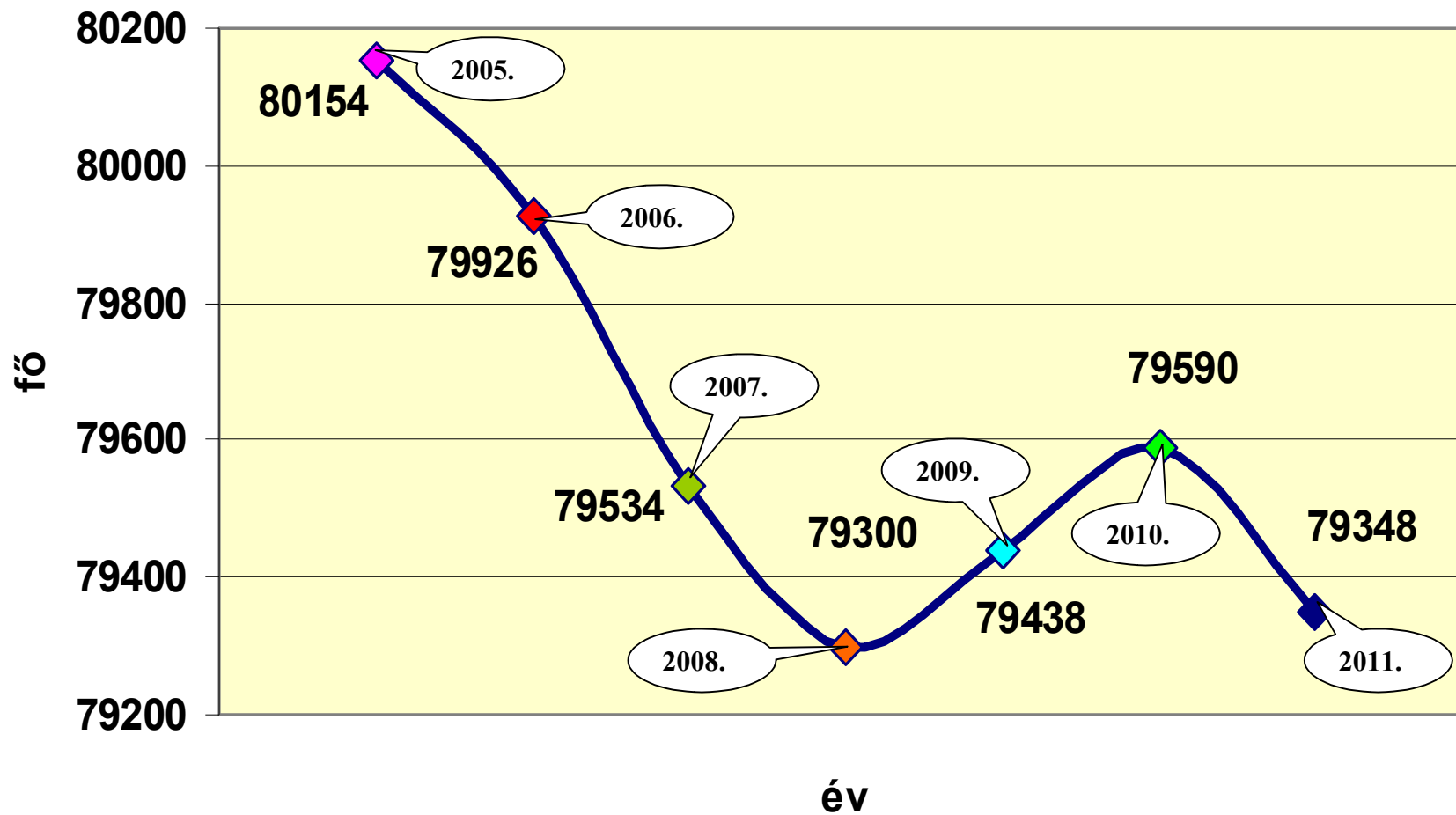
korcsoportos megoszlás

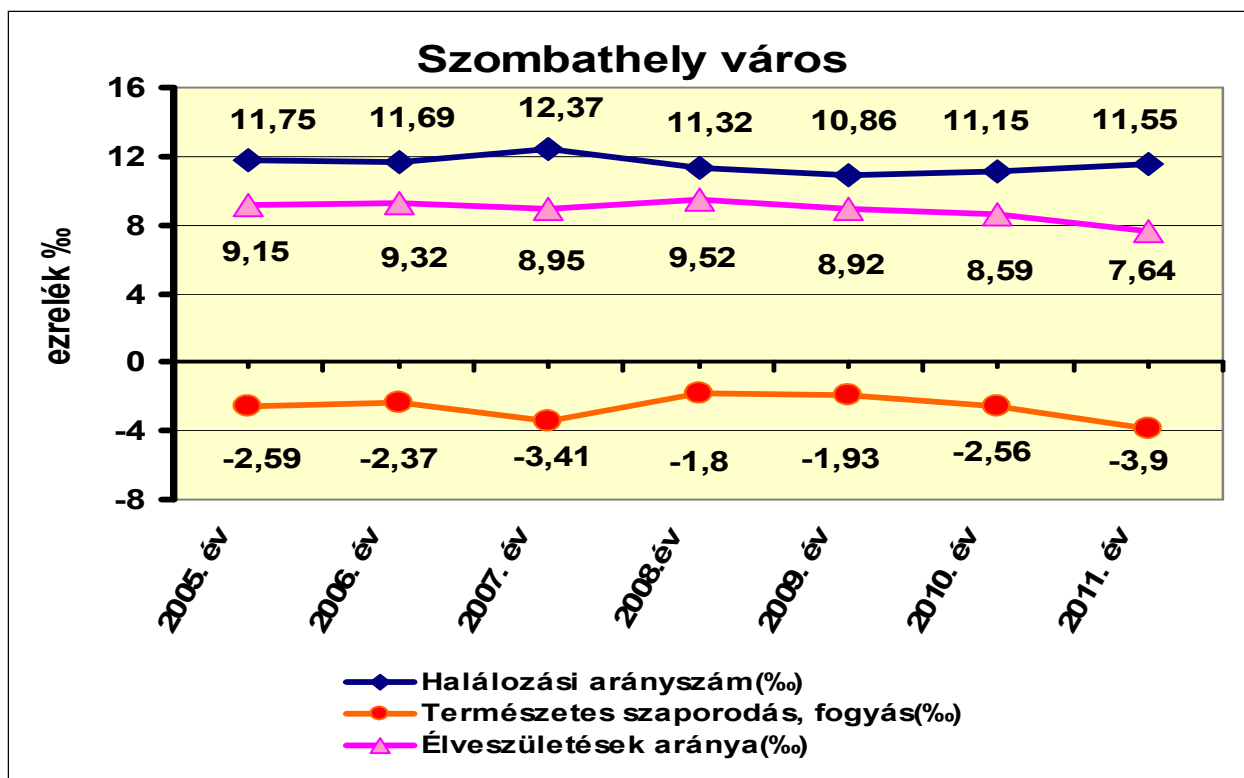
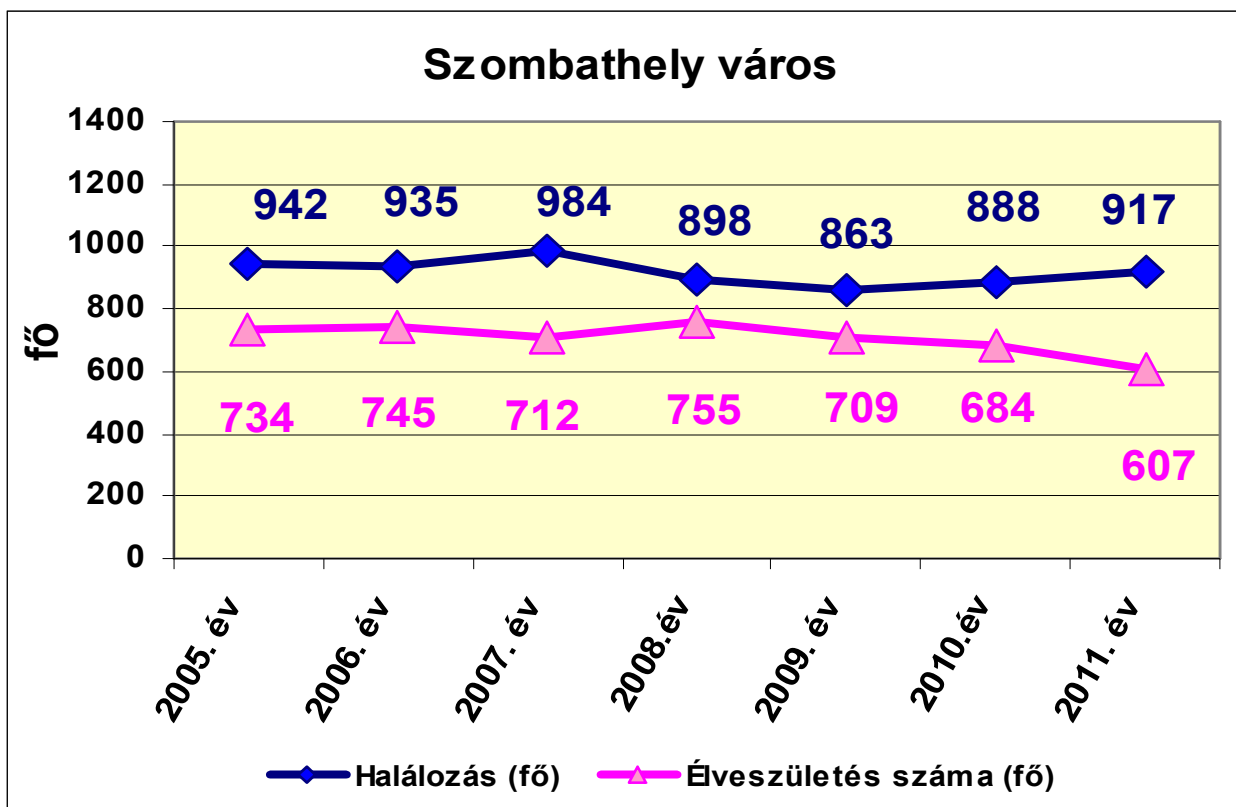

fő

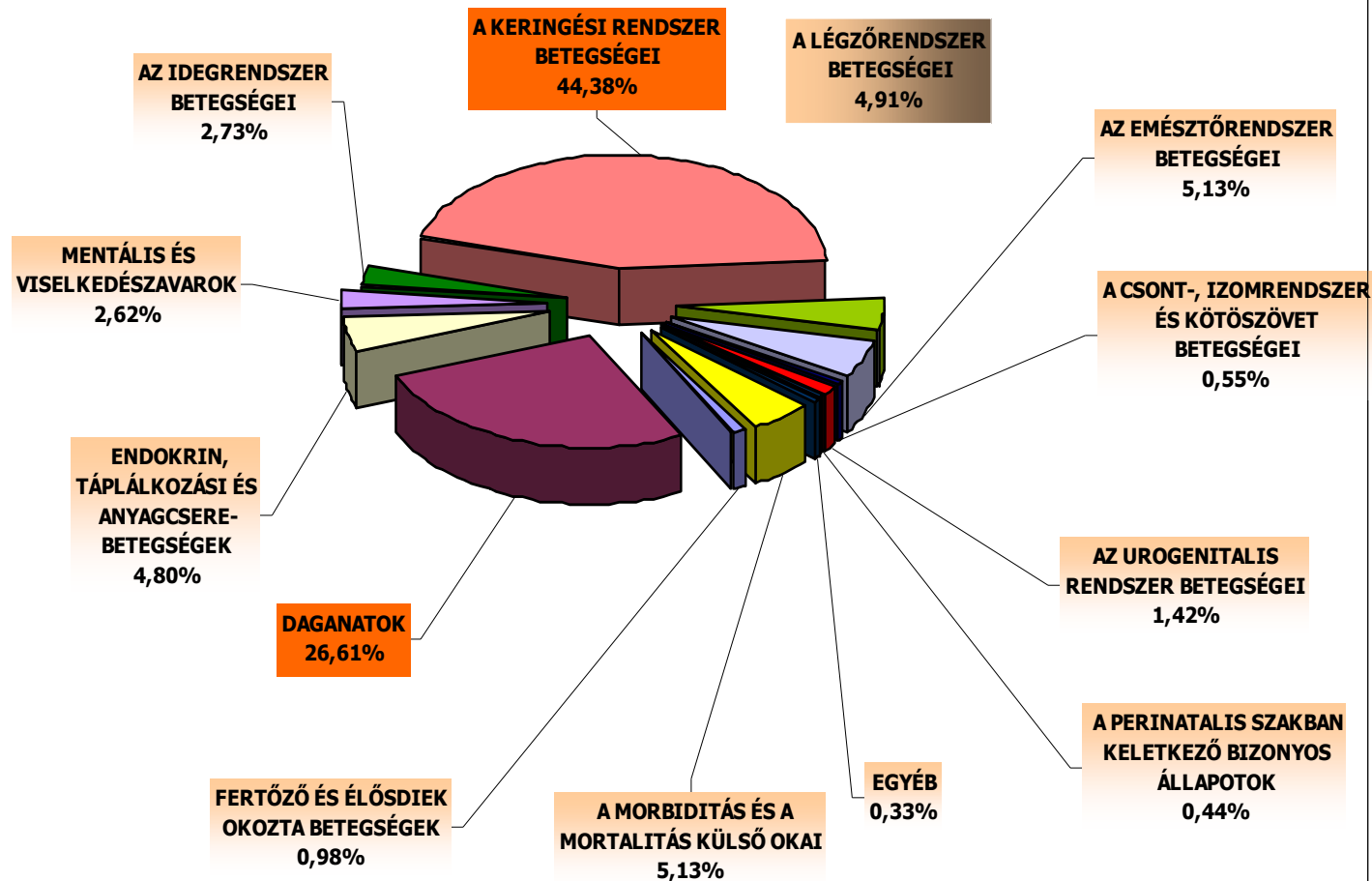

Lakosságszám 2005-2011. Szombathely város

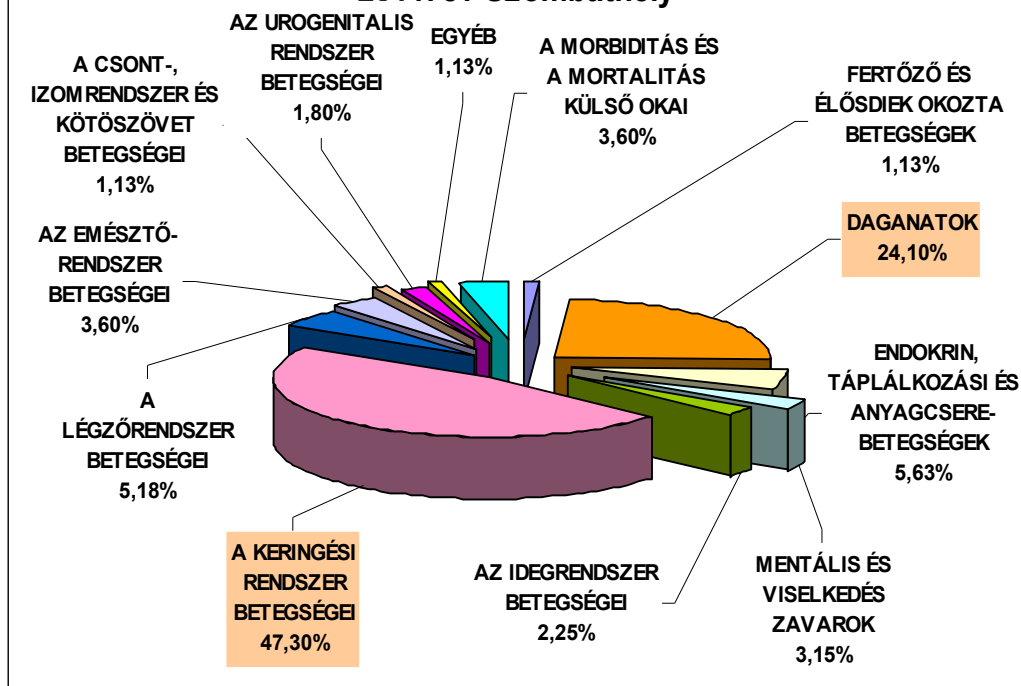
Halálozás főbb betegségcsoportok szerint férfiak, nők összesen 2011. év Szombathely

SZOMBATHELY 2011.év Halálozás-halálokok szerint

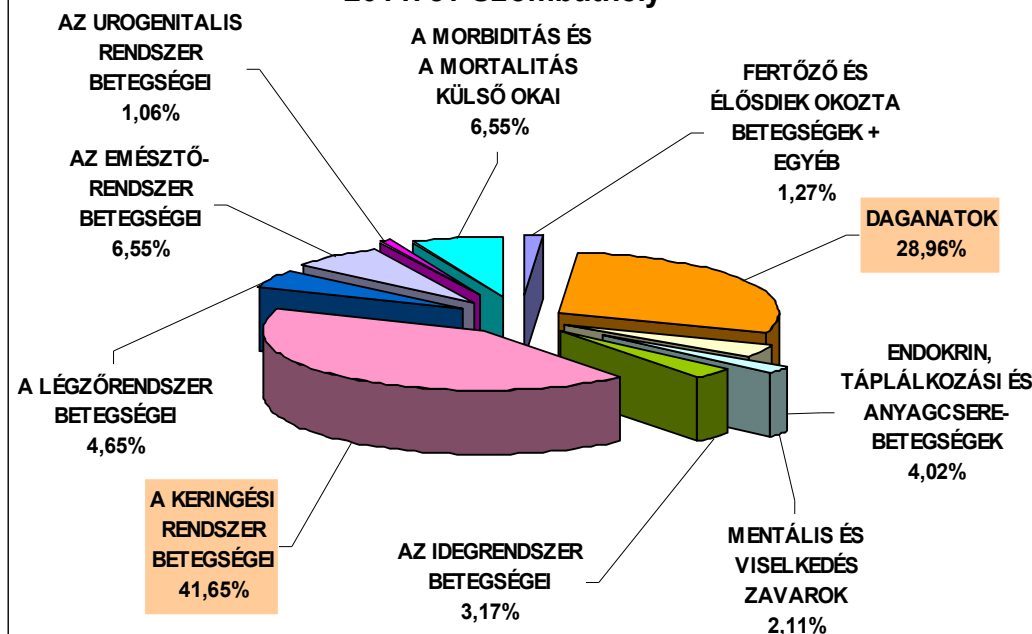
Halálok	Összesen (férfi, nő)
FERTŐZŐ ÉS ÉLŐSDIEK OKOZTA BETEGSÉGEK	9
DAGANATOK	244
ENDOKRIN, TÁPLÁLKOZÁSI ÉS ANYAGCSERE-BETEGSÉGEK	44
MENTÁLIS ÉS VISELKEDÉSZAVAROK	24
AZ IDEGRENSZER BETEGSÉGEI	25
A KERINGÉSI RENDSZER BETEGSÉGEI	407
A LÉGZŐRENDSZER BETEGSÉGEI	45
AZ EMÉSZTŐRENDSZER BETEGSÉGEI	47
A CSONT-, IZOMRENDSZER ÉS KÖTŐSZÖVET BETEGSÉGEI	5
AZ UROGENITALIS RENDSZER BETEGSÉGEI	13
A PERINATALIS SZAKBAN KELETKEZŐ BIZONYOS ÁLLAPOTOK	4
EGYÉB	3
A MORBIDITÁS ÉS A MORTALITÁS KÜLSŐ OKAI	47
MINDÖSSZESEN (fő)	917

Halálozás főbb betegségcsoportok szerint nők 2011. év Szombathely

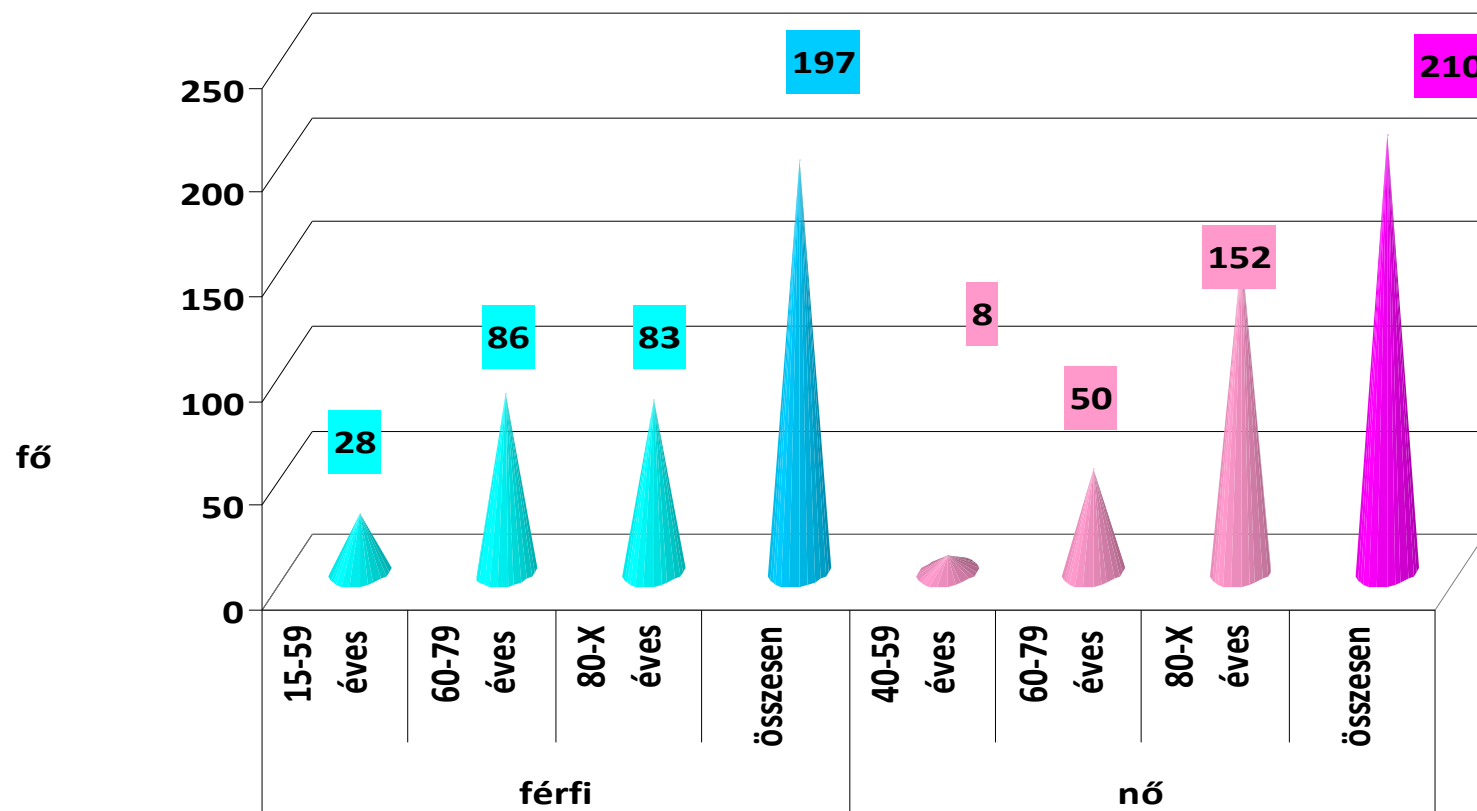
Halálok	összesen
FERTŐZŐ ÉS ÉLŐSDIEK OKOZTA BETEGSÉGEK	5
DAGANATOK	107
ENDOKRIN, TÁPLÁLKOZÁSI ÉS ANYAGCSERE-BETEGSÉGEK	25
MENTÁLIS ÉS VISELKEZÉSZAVAROK	14
AZ IDEGRENSZER BETEGSÉGEI	10
A KERINGÉSI RENDSZER BETEGSÉGEI	210
A LÉGZŐRENDSZER BETEGSÉGEI	23
AZ EMÉSZTŐRENDSZER BETEGSÉGEI	16
A CSONT-, IZOMRENDSZER ÉS KÖTŐSZÖVET BETEGSÉGEI	5
AZ UROGENITALIS RENDSZER BETEGSÉGEI	8
EGYÉB	5
A MORBIDITÁS ÉS A MORTALITÁS KÜLSŐ OKAI	16
MINDÖSSZESEN (fő)	444

Halálozás főbb betegségcsoportok szerint férfiak 2011. év Szombathely

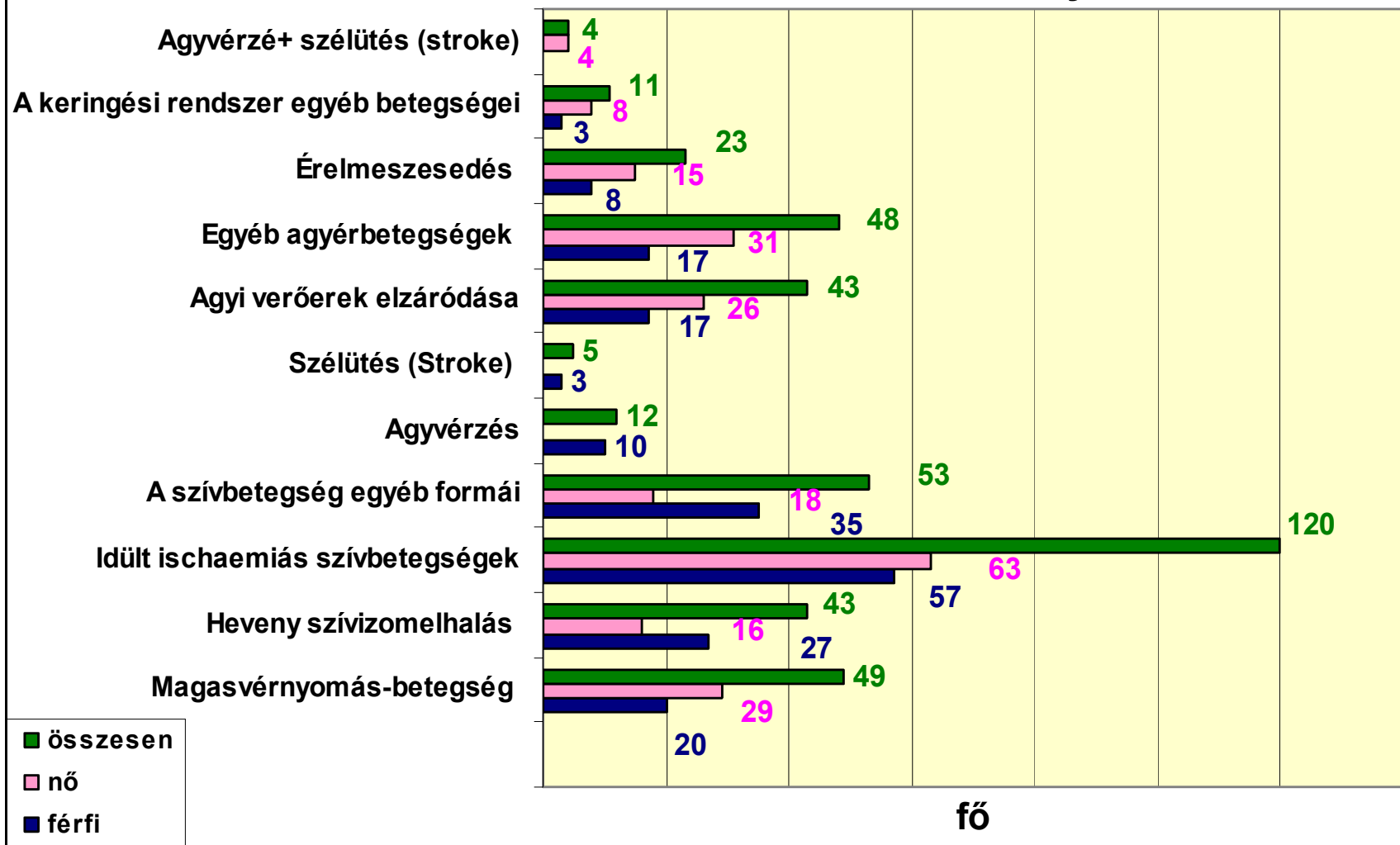

Halálok	összesen
FERTŐZŐ ÉS ÉLŐSDIEK OKOZTA BETEGSÉGEK + EGYÉB	6
DAGANATOK	137
ENDOKRIN, TÁPLÁLKOZÁSI ÉS ANYAGCSERE-BETEGSÉGEK	19
MENTÁLIS ÉS VISELKEZÉSZAVAROK	10
AZ IDEGRENSZER BETEGSÉGEI	15
A KERINGÉSI RENDSZER BETEGSÉGEI	197
A LÉGZŐRENDSZER BETEGSÉGEI	22
AZ EMÉSZTŐRENDSZER BETEGSÉGEI	31
AZ UROGENITALIS RENDSZER BETEGSÉGEI	5
A MORBIDITÁS ÉS A MORTALITÁS KÜLSŐ OKAI	31
MINDÖSSZESEN (fő)	473

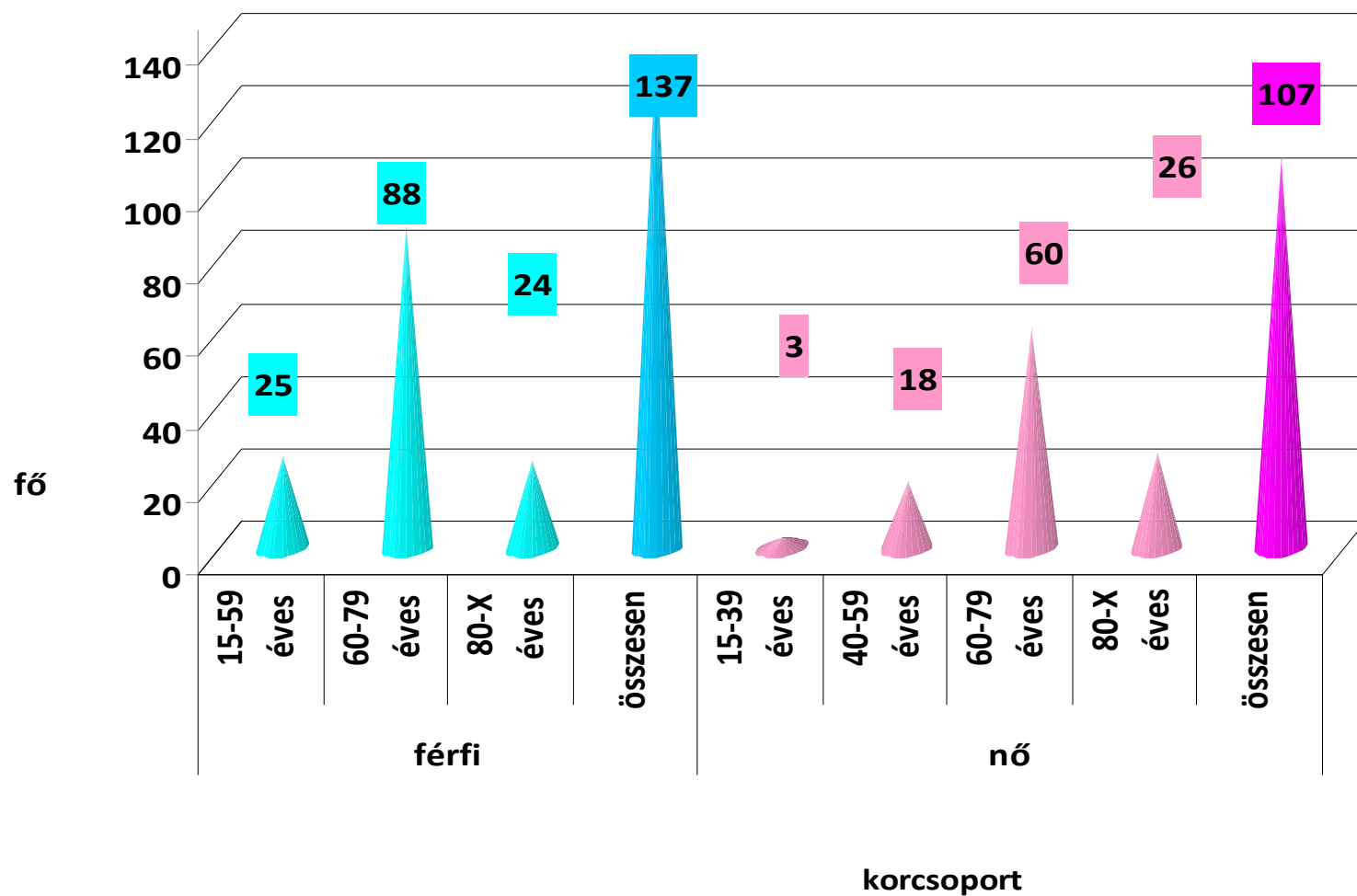
Keringési összhalálozás korcsoportok szerint férfiak és nők 2011. év Szombathely

Keringési halálozás betegségcsoportok szerint férfi, nő, összesen 2011. év Szombathely

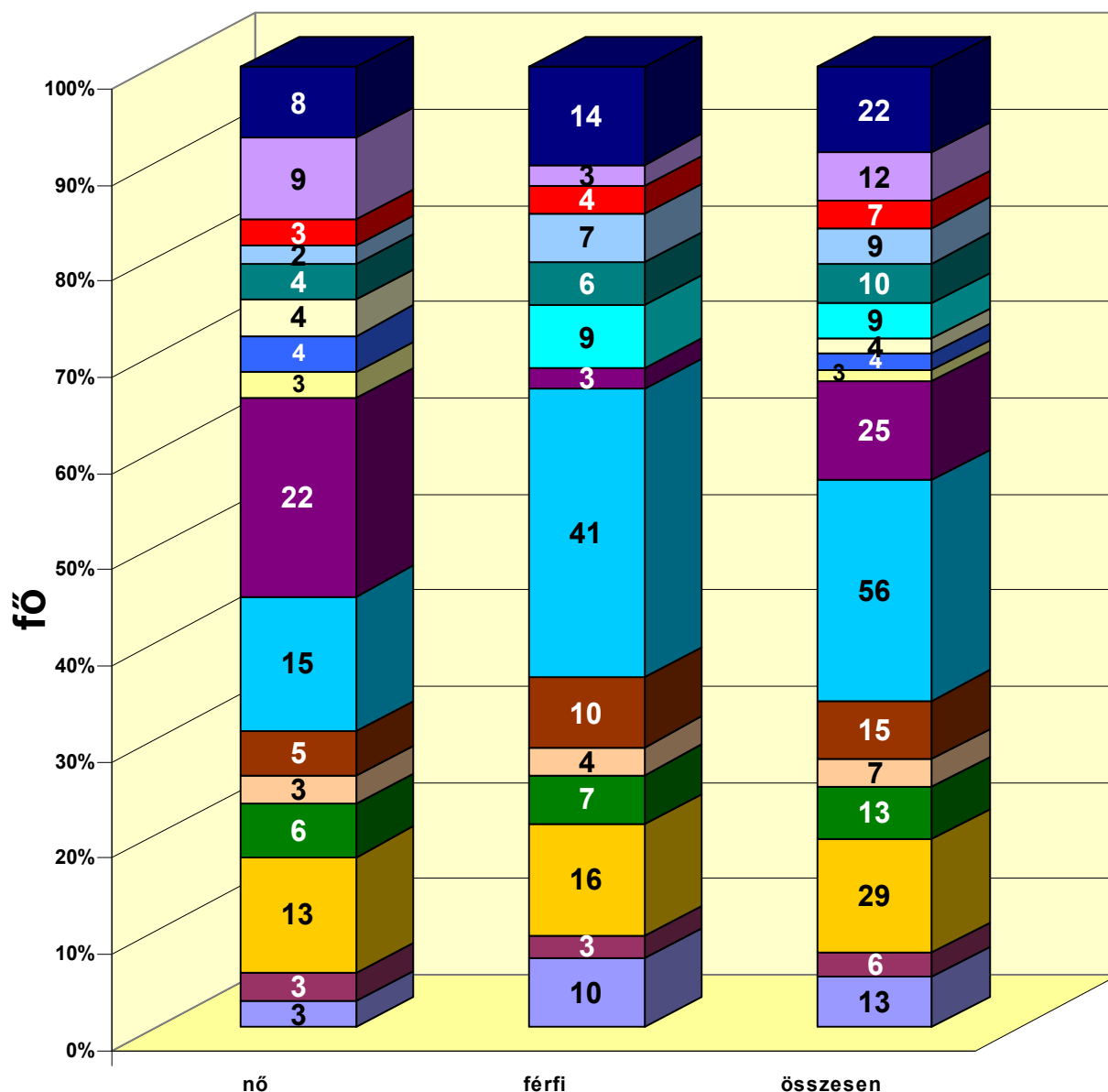

Daganatos összhalálozás korcsoportok szerint férfiak és nők 2011. év Szombathely

Forrás: KSH (a 3 fő alatti esetszámok az adatvédelmi szabályok miatt nem közzétehetőek)

Daganatos halálozás betegségcsoportok szerint férfiak, nők , összesen 2011. év Szombathely

- Egyéb rosszindulatú daganatok
- A nyirok és vérképző szervek és rokon szövetek rosszind. dag. +leukémia
- Az agy rosszindulatú daganata+az epehólyag rosszindulatú daganata
- A húgyhólyag rosszindulatú daganata
- A vesék, egyéb és k.m.n. húgszervek rosszindulatú daganata
- A prosztata rosszindulatú daganata
- A petefészek rosszindulatú daganata
- A méh egyéb és k.m.n. részeinek rosszindulatú daganata
- A méhnyak rosszindulatú daganata
- Az emlő rosszindulatú daganata+ in situ, jóindulatú vagy ismeretlen viselkedésű daganatok
- A légcső, a hörgő és a tüdő rosszindulatú daganata
- A hasnyálmirigy rosszindulatú daganata
- A máj és a májon belüli epeutak rosszindulatú daganata
- A szigmbél-végbél határ, a végbél, a végbélnyílás rosszindulatú d.
- A vastagbél rosszindulatú daganata
- A gyomor rosszindulatú daganata
- Az ajak, a szájüreg, a garat és a nyelőcső rosszindulatú daganata